

R.T. No 5

DE BELOFTE

12/11/2014 Den Haag

notulen / blogarchief

De Belofte (studenten aan het woord) 21 november 2014

Verslag van het "Landelijke ronde Tafel Gesprek" No 5 over voortrajecten en instroom in het beeldende kunst- en vormgevingsonderwijs.

De belofte aan de aspirant studenten waar wij als vooropleidingen ons bewust van (moeten) zijn, ter discussie stelen en over praten. Het is een ongeregisseerde afspraak van vertrouwen tussen de student en de academie. Er wordt een belofte vanuit het kunstvakonderwijs gedaan waar de student op af komt en deze moet worden waargemaakt door de gespecialiseerde opleidingen. Vanuit onze visie vanuit de vooropleidingen werken we aan de relatie met de vervolgopleidingen. De doorlopende lijn en daarmee gepaard de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van de diverse bachelor afdelingen maken dat de vooropleidingen daadwerkelijk voorportalen zijn waar een academie voor staat. De belofte hangt samen met adviezen en een professionele benadering van een studie die bij de student past. Om te weten hoe de leerlingen in de voortrajecten deze belofte ervaren, de veranderingen in de bachelorfase, masterfase, als promovendus en beroepskunstenaar gaan we met hen zelf in gesprek. Om zoveel mogelijk kanten te belichten en nader kennis te maken met de doorlopende leerlijn die we op het KABK kennen van de kidsclub (groep 7/8) tot en met masterstudenten en promovendi uit onze samenwerking met de universiteit Leiden, zullen deze dag aan tafel diverse vertegenwoordigers aanwezig zijn in de vorm van scholieren uit de diverse voortrajecten, bachelorstudenten, masterstudenten en alumni.

Organisatoren: Zanne Zwart en Nieke Koek

Datum: vrijdag 21 november 2014, aanvang 10.00 uur, afsluiting 17.00 uur

Lokatie: Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag, Prinsessegracht 4.

Aanwezigen:

01 Eric Jan van de Geer, Willem de Kooning Rotterdam

02 Ton van Dalen, Willem de Kooning Rotterdam

03 Nelleke Hendriksen, ArtEZ Zwolle

04 Karien Wielenga, Rietveld Amsterdam

05 Hansje van Ooijen, Rietveld Amsterdam

06 Magda Saarloos, ArtEZ Haarlem

07 Christine van der Heide, ArtEZ Zwolle

08 Tineke, st Joost Breda

09 Rob Schouten, st Joost Breda

10 Andrew March, HKU

11 Laura van Heeswijk, SvJT KABK

12 Marco Mout, Zutphen, ondernemer

13 Hadassa Terpstra student voorbereidend jaar KABK

14 Jesse Budel, student fotografie KABK

15 Guido vd Linden, afgestudeerd KABK

17 Wais Wardak, afgestudeerd KABK

18 Nico Gerben, Minerva Groningen

19 Nieke Koek, KABK Den Haag

20 Zanne Zwart, KABK Den Haag

21 Natalie Verschoor KABK Den Haag, verslaglegging

16 Wouter Hooijmans, voorzitter.

Zanne heet iedereen welkom met een werk van John Cage.

Wouter opent de bijeenkomst als een "John Cage achtige" meeting, met een andere manier van werken niet vergelijkbaar met een reguliere vergadering. Het is meer een collegiale meeting met een werkende groep mensen die dagelijks te maken heeft met instroom/voortrajecten/vooronderwijs. De opzet van de dag is met elkaar dingen ventileren die het onderwijs aanvullen zodat het kan worden meegenomen naar een volgend overleg en dat er aan het einde van de cyclus voldoende materiaal is tot publicatie. Wouter stelt voor na dit overleg een weblog op te zetten voor deze groep, met de mogelijkheid voor de leden een inhoudelijk reactie te plaatsen. De overige aanwezigen reageren instemmend op dit voorstel.

Het programma van vandaag is het resultaat van het werk van Zanne en Nieke. Een waardevolle toevoeging is de aanwezigheid van studenten bij het overleg, in de rol van ervaringsdeskundigen en belangrijke bron van informatie. Wouter heeft ook de studenten welkom.

Ook een welkom voor Marco Mout, als gast uitgenodigd voor deze R T. Marco werkt als ondernemer met jonge mensen binnen het MBO, die buiten de lijnen van de middelbare school waarop zij studeren hun dingen willen doen. Hij kijkt graag een keer mee in de keuken van het kunstonderwijs.

Zanne start met de toelichting op haar keuze van het werk van John Cage - avant garde componist die stond voor experimenteren, de wereld om je heen gebruiken, toeval een rol laten spelen, out of the box denken, uit je comfortzone komen, onconventionele materialen gebruiken.

De partner van John Cage, Merc Cunningham, was danser, schrijver, muzikant, componist, graficus en heeft 10 regels bedacht voor studenten en leerlingen die heden in de basis nog steeds zeer actueel zijn. Ze hebben vooral te maken met haal alles eruit wat er in zit, geef al je energie, ga er helemaal voor, maar breek ook alle regels, ga gewoon je eigen weg, wees je bewust van alles wat er op om je heen gebeurt. , haal het beste uit jezelf en. Dit geldt voor de studenten maar ook voor de docenten in relatie naar de studenten, haal het beste uit de studenten en doe er alles aan.

Zanne legt de link naar de vooropleidingen, waar deze "vernieuwende" denkwijzen in de basis nog steeds actueel zijn.

In het kader van talentontwikkeling is er een meer-jaren sector plan opgesteld voor 2012 tot 2016 van alle Hogescholen samen. Het doel is het in kaart brengen hoe het gaat met het talent en vervolgens bedenken wat er gedaan kan worden om het talent te stimuleren. Zanne heeft het stuk "opzet inleiding Taskforce" focus op jong talent geschreven op 3 april 2013 en licht dit kort toe. De gehele tekst wordt uitgedeeld aan de deelnemers. Verder vertelt Zanne nog kort over de "unieke" opzet binnen Europa van de School voor jong Talent (SvjT) binnen de KABK en het KC.

Vandaag praten we met leerlingen/studenten, wat hadden ze voor ogen, welk beeld hadden zij, welke belofte heeft hen er toe gedreven in het kunst onderwijs te stappen en in hoeverre is die belofte waargemaakt?

Zanne licht het programma van vandaag toe, er worden filmpjes getoond, er is gelegenheid tot discussie en vraagstelling, aan het eind van de ochtend is er een rondleiding door de KABK met een bezoek aan het atelier van de SvjT, vervolgens de lunch en aansluitende wederom een tweetal filmpjes. De dag wordt afgesloten door Marieke Schoenmakers, de directeur van de KABK.

Nieke leidt het inhoudelijke deel van vandaag in, beginnend de filmpjes waarin de studenten aan het woord zijn.

Vandaag zullen er filmpjes worden getoond van studenten die in een open sfeer hun input/ervaringen/mening geven over een viertal onderwerpen. Tussen de filmpjes door is er mogelijkheid tot live discussie/overleg/vragen. Het filmmateriaal is opgenomen, kort voor dit overleg, op 5 november 2014.

Nieke geeft aan dat er in de voorbereidende inspirerende avond veel is losgekomen onder de studenten. De studenten die vandaag aanwezig zijn en die je op de filmpjes terugziet zijn, Hadassa leerling voorbereidend jaar, Jesse voorbereidend jaar en nu bachelor Fotografie, Guido eerst SvjT, afgestudeerd KABK, nu zelfstandig kunstenaar en deels werkzaam op de KABK en Wais, SvjT, afgestudeerd KABK en ook deels werkzaam op de

KABK, Laura, leerling SvJT.

Er is nog een student die er vandaag niet bij kan zijn, maar die je wel in beeld ziet, Wiebe Ruitinga (student BK).

De vier onderwerpen die in de films besproken worden:

1. Voortraject, keuze waarom (de belofte)
2. De Opleiding en de rol van een HBO
3. De kunstenaar anno nu
4. Perspectief op de toekomst

Film 1; Voortraject, keuze waarom (de belofte)

Studenten aan het woord:

Hadassa: Het Voorbereidend jaar werkt 2 kanten op; of je aangenomen wordt voor de bachelor, maar vooral ook of je het zelf wilt. Het is een jaar, het werkt als een soort proefperiode voor mij. Zou de academie mij toelaten? Is de passie sterk genoeg om mijn leven daaraan te wijden? Hadassa wil leren het einddoel los te laten, eerst na te denken en dan te komen tot een eindproduct, ook hiervoor is het voorbereidend jaar voor haar belangrijk.

Jesse: Vanuit het voorbereidend jaar zie je een lijn door alle vakken heen. Het eerste jaar van de studie is zo druk, het voorbereidend jaar was voor mij echt een moment om hier in rust naar toe te werken. Om te zien of ik het uit mezelf kon halen of niet een soort bevrijding. Meer reden om te experimenteren. Als ik het voorbereidend jaar niet had gedaan, dan was ik waarschijnlijk na twee maanden gestopt. Ik had veel meer rust, wist wat er ging komen en hoe ik ermee om moest gaan.

Ziet eerder beginnen. Meer maatwerk (persoonlijk) in de doorstroom naar de bachelor.

Gesprek komt los:

De termen SvJT en voorbereidend jaar worden door elkaar heen gebruikt, ter verduidelijking:

Vorbereidend jaar(vorbereidend jaar) is het jaar na de middelbare school (havo of vwo). Het is voltijd 3 tot 4 dagen per week en 1 dag culturele bezoeken. Na kerst wordt een richting gekozen, de opties zijn dezelfde als de studierichtingen op de bachelors.

SvJT is een langer traject, vanaf de brugklas. Je kunt ook op een later moment tijdens de middelbare school instromen. Het was altijd 3 halve dagen, maar vanaf dit jaar is er ook de zaterdag ochtend bijgekomen. De combinatie SvJT met het Koninklijk Conservatorium was er eerder, maar de combinatie met Beeldende Kunsten is in 2001 gestart. Guido heeft als een van de eersten het gehele traject vanaf de brugklas doorlopen. Samen met je klas volg je de reguliere vakken en verder volgt iedere leerling een individueel programma en of lessen. Muziekles kan ook privé les zijn en de afdeling ballet traint elke dag.

Rob vraagt Hadassa waarom zij het voorbereidend jaar is gaan doen?

Hadassa had al een bachelor kunstgeschiedenis achter de rug. Ze vond de studie echter te analytisch en besloot iets anders met kunst te gaan doen. Om direct aan een tweede ba te gaan beginnen is zeer kostbaar, aangezien je nu nog maar 4 studie jaren hebt. Het voorbereidend jaar geeft haar de kans om uit te vinden of ze het aan kan en vooral ook hoe diep haar passie zit.

Eric Jan vraagt zich af of je per jaar bekijkt of je deelneemt aan het programma van de SvJT of dat je alle jaren meeloopt? In principe is dit laatste wel de bedoeling. Later instromen is ook mogelijk. Wais heeft dat ook gedaan.

Karien vraagt zich af hoe de populatie Nederlandse / buitenlandse studenten zich verhoudt in Den Haag?

Rietveld Amsterdam zou graag meer Nederlandse studenten willen zien in Amsterdam.

Zanne geeft aan dat het in Den Haag, 50%/50% is. Voortrajecten zijn allemaal in het Engels. De afdeling ballet en muziek heeft gastgezinnen in heel Nederland, dit is unieke zoals dit hier geregeld is. BK is ook aan het groeien in aantal buitenlandse studenten.

Hoe is de toelating tot de SvJT?

Eerst wordt gekeken op de academie of het artistiek niveau voldoende is dan wordt gekeken of het schoolniveau aansluit. Leerlingen kunnen in de brugklas starten, maar ook later. De klassen bestaan uit leerlingen van verschillende leeftijden en niveaus.

Verschil tussen wel/niet traject doorlopen:

Nico vraagt aan de studenten hoe ze zich verhouden tot de andere "nieuwe" studenten in de bachelor? Remt het ze af, doordat ze meer ervaring hebben, al weten hoe dingen gaan? Wil je dan wellicht sneller in het eerste jaar, zit je onder je niveau?

Jesse geeft aan dat er in het eerste jaar veel van je gevraagd wordt, dus dat het hem veel meer rust heeft gegeven. Het eerste half jaar is een soort overlap, je weet hoe alles werkt en wat er van je verwacht wordt. Een soort voorsprong en dat was voor hem erg prettig.

Guido geeft aan dat hij de overgang van SvJT naar het eerste jaar anders heeft ervaren, hij zat toch al 6 jaar op de academie. Het eerste jaar ging hij een beetje achterover hangen, hij vond de aansluiting niet helemaal kloppen.

Eric Jan vraagt zich af of je er ook uit kunt stappen?

Guido geeft aan dat dat niet de bedoeling is, je begint op 12-jarige leeftijd en gaat door. Je bent er heel bewust mee bezig. Iedereen die er zit heeft er heel bewust voor gekozen er heerst echt een werksfeer.

Ton vraagt zich af, wil je niet eens naar een andere school/academie?

Wais heeft het niet zo ervaren. Op die leeftijd was hij niet bezig met bewust kiezen bij welke academie hij wilde studeren, wel koos hij heel bewust om bezig te zijn met zijn passie, met dat wat hij wilde doen. Als je heel bewust een vak richting kiest, komt de keuze voor een instelling wellicht meer om de hoek kijken.

Marco is op zoek naar de passie van de studenten, hij hoor veel over veiligheid, herkenbaarheid, zijn vraag is waarom willen jullie doen wat jullie doen en wanneer?

Voor Wais is veiligheid niet belangrijk, hij ziet dat ook niet zo, hij wil iets kunnen maken en daarin geen belemmeringen ervaren. Onzekerheid creëren is voor hem belangrijk om verder te komen en dat is toch anders dan veiligheid.

Karien vraagt zich af of de vooropleiding een overlap van het eerste jaar is?

Guido: binnen de academie is het eerste jaar heel erg geleid, dit is ook zo op de SvJT, het tweede jaar moet je veel zelfstandiger te werk gaan.

Marieke Schoemaker, directeur KABK, is inmiddels aangeschoven en vaagt aan Guido of hij het eerste jaar had kunnen overslaan. Guido geeft aan dat dat destijds wel het geval was. Nu is het allemaal beter geregeld en dus ook de overgang naar het eerste jaar. Er wordt tijdens de vooropleiding meer gedaan om de mentaliteit en studiehouding aan te laten sluiten op de hbo focus.

Tineke vraagt zich af waar in het programma het onderwerp "het nadenken over waarom" verweven zit? Is er een keuze-programma, zit het in de lessen verweven?

Zanne geeft aan dat tijdens het voorbereidend jaar leerlingen al keuzes kunnen maken voor specifieke vakken. De laatste jaren zijn we kritischer gaan kijken naar het curriculum, waarom geven we eigenlijk deze vakken en waar kunnen de leerlingen zelf keuzes maken. Ook in de zogenaamde "freak" maand worden leerlingen door

docenten begeleid om procesmatig te gaan werken, onderzoek te doen naar de manier van werken, inzicht te krijgen in wat is waar ik naar grijp? De docent analyseert dit samen met de leerling. Ook hierdoor komen leerlingen vanzelf op specifiekere keuzes uit. De vooropleiding wordt afgesloten met een portfolio gericht op 1 van de bachelors.

Karien geeft aan dat het Rietveld studenten adviseert om op minstens 2 scholen toelating te doen. Dit is goed voor het ego, de ervaring, en de keuze kan dan in een soort vrijheid worden gemaakt.

Zanne geeft aan dat de KABK het belangrijk vindt dat een student bij een toelating duidelijk aangeeft waarom hij/zij voor deze academie kiest. Er wordt wel aangekaart om ook elders te kijken, ook tijdens de vooropleidingen, en op open dagen te bezoeken. Wat natuurlijk wel kan is dat er tijdens een toelating wordt geadviseerd om ook elders toelating te doen omdat de beoordelaars vinden dat een andere opleiding wellicht beter pas bij de persoon.

Hier zijn ook duidelijk raakvlakken met de titel van deze bijeenkomst, de belofte, hoe verhoudt zich dat met de doorstroomcijfers wordt gevraagd. Zanne vertelde eerder dat de doorstroom van SvJT naar bachelor 100% is. Echter dat hoeft niet naar de KABK of KC te zijn. De leerlingen die SvJT examen doen en daarna toelating doen worden wel allemaal aangenomen. Het voorbereidend jaar wordt door 90% afgerond. Echter, niet iedereen doet daarna toelating, ook zijn er studenten die iets heel anders gaan doen.

Bij de KABK is het zo dat er ook voor het voorbereidend jaar een toelating is. Er is altijd een intake met of dat wat zij zoeken

Rob schouten, st Joost, geeft als een van de redenen dat er een behoorlijk prijskaartje aan hangt. Het percentage afvallers is anders te groot in verhouding tot de gemaakte kosten. Er is altijd een intake om te zien of er aansluiting is tussen dat wat zij zoeken en dat wat wij bieden.

ArtEZ en Rietveld kennen hiervoor geen toelating. Het aantal afvallers is gering.

Eric Jan geeft aan dat een opleiding een andere belofte vervult dan een introductiecursus. Een cursus is 14 keer op zaterdag en moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Zanne geeft aan dat er in Den Haag voor de oriëntatie cursus(30 zaterdagen) voorheen geen toelatingen waren, maar dat er na een maand 50% was afgevallen. De toelatingen in Den Haag tussen de verschillende voortrajecten zijn divers.

Nico Minerva Groningen, vraagt zich af of de verschillen tussen de opleidingen in kaart kunnen worden gebracht. Het komt tijdens deze overleggen vaker aan de orde en er zijn verschillen die het soms lastig maken zaken te vergelijken. Verschillen in opvatting wat is een cursus, voortraject, voorbereidend jaar, hoe lang duurt deze, wat zijn de kosten, is toelating noodzakelijk?. Nelleke heeft als enige gereageerd op de vraag die Nico eerder per e-mail hierover heeft gesteld. De vraag is wel hoe kun je vergelijken? Is er enige afstemming in mogelijk? Is het noodzakelijk deze vergelijking te maken?

Wouter geeft aan dat de vraag om een agendapunt helder is. We zitten allemaal met dezelfde problemen, goede studenten binnenhalen op een bepaald niveau met als doel af te studeren.

Wat we ook belangrijk vinden de mensen met wie we in gesprek zijn dat die een goede reflectie vinden op het onderwijs. Als potentiële studenten zich goed voorbereiden op de school waar ze toelating voor doen, zijn ze een betere gesprekspartner.

Voordelen van de vooropleidingen voor studenten kunnen zijn dat ze beter voorbereid en beter in staat zijn een studiekeuze/richting te maken. De vraag is wel biedt het propedeuse jaar voldoende voor studenten die een vooropleiding hebben gedaan. Hoe ga je als docent om met de verschillen tussen de studenten in het eerste jaar? Vergelijk bijvoorbeeld leerlingen van de SvJT die al 5 of zes jaar bezig zijn met studenten die blanco op een toelatingsexamen komen en dat is voor hun de eerste keer.

Een ander aspect dat speelt in de keuze van studenten is een administratief probleem. De tweede toelatingsronde is twee maanden vervroegd, en dat heeft veel invloed op studenten.

Film 2; De opleiding en de rol van een HBO

De studenten zijn her er over eens dat je anders dan bij algemene studies in het kunstonderwijs, je geen kunstenaar gemaakt wordt, maar je verder ontwikkelt als kunstenaar.

Er wordt een goede omgeving geboden om naar het kunstenaarschap toe te komen. Dit kun je alleen als je iets in je hebt.

Er is een verschil in tussen wat je kunt en wat je doet, waar ben je toe in staat?

Een kunstopleiding is minder resultaatgerichtheid.

Opleiding vormt ook je beweegredenen, waarin groei je op?

Wat als je niet die acteur bent van origine?

Er is geen format voor een kunstopleiding, je weet nooit wat je gaat beleven.

Karien vraagt zich af waarom er zo weinig Nederlandse jongens op kunstacademies studeren? Waarom is het verschil met meisjes zo groot? Worden jongens minder gestimuleerd om een kunstrichting te kiezen? Heeft het met de economische achtergrond te maken?

Marco coacht heel veel jongens en heeft zijn visie op de zogenaamde “feminisering” in het onderwijs.

Jongens in werkplaatsen weten niet meer wat ze moeten maken, er zijn teveel vrouwen als docenten en dat begint al op de basisscholen. Jongens hebben een andere aanpak nodig. Bijvoorbeeld bij een intake/sollicitatie. Hier moet je jongens veel meer prikkelen, uitdagen, confronteren. Het is niet fout maar we moeten er wel wat aan doen.

Eric Jan, geeft aan dat hier elke keer weer een discussie over start, maar het is nu eenmaal zo.

Er gaat een kapitaal aan jongenscreativiteit/scheppingskracht verloren, en hier moet door docenten op worden ingespeeld. Docenten moeten dit zien, de jongens zelfvertrouwen geven, ze moeten zich gezien, herkend en erkend voelen.

Zanne geeft aan dat er op de SvJT ook meer meisjes zitten en dit geldt ok voor het kunstplan, het voorbereidend jaar en de oriëntatie cursussen.

Over het algemeen is het nog steeds zo dat jongens meer kiezen voor richtingen waarin geld te verdienen is. Ondernemerschap op gebied van creativiteit heeft niet het imago van de zekerheid op een goed inkomen.

Vervolg na de rondleiding en de lunch:

Wouter geeft aan dat er tijdens deze meeting een aantal gedachten kunnen loskomen die niet passen binnen deze discussie, maar die we wel kunnen laten agenderen op een volgende overleg. Of die eventueel onderwerp voor een ronde tafel-bijeenkomst kunnen worden.

In dit kader wil Nico graag de vergelijking van de verschillende voortrajecten en toelatingen nader vergelijken. En ook de “definitie van talent”. Van te voren heb je een idee wat talent allemaal moet zijn en dan blijkt dat helemaal niet zo te zijn. De Discrepantie daartussen. Het lijkt Nico zinvol om de definities van talenten met elkaar te vergelijken. Wellicht kunnen we talentomschrijvingen van elkaar “gebruiken”.

Film 3; De kunstenaar anno nu

Wiebe bk student niet aanwezig hier wel op film, Laura is inmiddels ook aangeschoven, leerling van SvJT dit jaar vwo na vorig haar havo.

De Film gaat over de kunstenaar, beeld dat het oproept hoe er maatschappelijk over gedacht wordt.

Is de vorige film genoeg afgerond vraagt Nieke?

Eric Jan geeft aan niet altijd even tevreden te zijn over wat we binnen krijgen aan studenten. HBO is ook niet betaalbaar voor iedereen, waardoor medewerkers worden uitgesloten.

Rob Schoten haalt een artikel aan van Alex de Vries, wat gaat over dit onderwerp.

De vraag wordt of je voor SvJT extra moet betalen? Zanne geeft aan dat het inderdaad duurder is de regulier middelbaar onderwijs. In hoeverre dit veel duurder is, of meespeelt bij de afweging tot deelname is niet bekend.

Voor deelname aan de kunstplannen hangt het af van wat de school van de leerlingen vaagt. Dat hangt weer af van wat de school beschikbaar heeft aan gelden voor deze projecten.

Nieke Wat is de rol, van het HBO, waarom moeilijk te definiëren?

Wat betekent de professionalisering, in hoeverre en op welke manier moeten bedrijfskundige elementen in het onderwijs worden verweven? Is het per individu anders, maakt de studierichting nog uit?

Hansje, kunstenaars moeten zich professionaliseren en tot professional worden opgeleid, dan krijg je ook dat het meer naar voren schuift. Waar begin je met denken en waar neemt bedrijfskunde het artistieke over? Hoe richt je als academie je onderwijs daarop in?

Rob geeft aan dat je te maken hebt met een veranderende beroepspraktijk volgens Rob. Je moet studenten goed geëquipeerd afleveren. Als onderwijsinstelling ben je verplicht daarin te onderwijzen, creativiteit samen met ondernemerschap. Wat we zien is dat studenten die we nu afleveren niet goed genoeg zijn in het vervlechten van die competenties.

Magda vraagt zich af is de vier jaar genoeg om dit ook in de opleiding te verwerken?

Artez maakt bewust het onderscheid voor studenten die daarin geïnteresseerd zijn, deze vakken zijn facultatief.

Dan Haag heeft deze vakken als steeds meer in de ba fase ingevoerd. Er is een behoefte om meer management-achtige vakken te volgen bij studenten.

Wouter vraagt zich af hoe studenten ervaren dat het ondernemerschap verweven is in de opleiding?

Guido geeft aan dat de dag van de toekomst die door de KABK wordt georganiseerd 1 dag per jaar een belangrijke is in dit kader. Hij zou wel graag zien dat er meer aandacht voor is tijdens de studie.

Rob, geeft aan dat alle enquêtes onder afgestudeerden aangeven dat zij heel graag meer van dit soort vakken hadden gehad en dat studenten die nog bezig zijn er vaak geen behoefte aan hebben.

Artez biedt de vakken aan als post bachelor.

De combinatie ondernemerschap en artistiek is een terugkomend agendapunt!

Hansje, geeft aan, naar de uitkomsten van een onderzoek van Pascal Gielen en Camiel Van Winkel, dat het

belangrijk is dat je ervoor zorgen dat je als student snapt hoe je een kern hebt waarop je steeds op terug kunt vallen.

Dat is de basis en is voldoende om te komen tot een succesvol kunstenaar. Je basis moet goed zijn en vanuit die basis zoek je naar zaken die je nodig hebt om succesvol te worden. Dit onderzoek geeft een goede weergave van de realiteit, zodat je niet over mythes praat. De zaken zijn goed uitgezocht. Dit pleit dus niet voor het vast opnemen in het curriculum van deze bedrijfskundige vakken.

Film 4; perspectief op de toekomst

Studenten aan het woord:

Studenten hebben vaak te maken met mensen in de omgeving die vragen, ga je niet iets nuttigs doen waarvan het zeker is dat je geld verdient? Kunst wordt ook wel gezien als een hobby in plaats van werk.

Mensen van buitenaf, die vaak het beleid bepalen, zien niet in hoe groot de invloed van kunst is op hoe de wereld eruit ziet. Het woord kunstenaar heeft niet altijd een positieve associatie. Vervelend is dat het niet altijd gewaardeerd wordt wat kunstenaars voor de maatschappij betekenen.

De academie geeft de belofte als je afgestudeerd bent, moet je het kunnen maken. Echter feit is dat van de 25 afgestudeerde er slechts 3 ft met kunst bezig zijn en er hun brood mee kunnen verdienen.

Jesse geeft aan dat als je je studie zelf moet gaan betalen, je nog meer nadenkt over wat je ermee wilt. En als je het echt wilt dan voel je dat bij jezelf.

Het laatste jaar is vrij zelfstandig en dit is een goede voorbereiding op de tijd na de studie. Praten met mensen in de praktijk geeft ook verheldering over je toekomst.

Guido: De huidige generatie vindt het belangrijk om bij studiekeuze te kijken of je er echt een baan in kunt vinden. Eigenlijk wordt je gedwongen creatiever om te gaan en een juiste combinatie te zoeken. Als het je lukt om de juiste combinatie te vinden zodat je geld kunt verdienen en bezig kunt zijn met je passie dan ben je succesvol. Guido vindt het ook leuk om voor iets totaal anders te worden gevraagd en de kracht is om daarin dan wel tot een goede oplossing te komen. Ook daar kun je je creativiteit kwijt.

Wais geeft aan dat hij het moeilijk vindt om zijn kunst te verkopen. 10 Jaar lang heeft hij geleerd om iets moois te maken, maar hij heeft geen flauw idee hoe hij het moet verkopen.

Dilemma: Romantische kunstenaar versus zakelijke kunstenaar.

Ton: aandacht voor het ondernemerschap in ons onderwijs is heel belangrijk. Er is een wereld buiten, niet 1 op 1 gericht op geld verdienen, maar er spelen ook andere factoren die belangrijk zijn om succesvol te zijn, omgevingsgerichtheid en maatschappelijk functioneren.

Eric Jan geeft aan dat we het ondernemerschap niet zo letterlijk moeten nemen.

Guido noemt als voorbeeld het opstellen van een contract met een galerie. Hier werd hij mee geconfronteerd en hier is geen aandacht aan besteed tijdens de studie.

Volgens ton moet het ondernemerschap worden geïntegreerd in alle trajecten.

Karien vraagt zich af of dit bij een vooropleiding ook noodzakelijk is?

Brengt ons bij de vraag wat is de definitie van kunstenaar? Sinds wanneer bestaat die? Kunstenaar als ondernemer? Kunstenaar als kunstenaar?

Marco geeft een praktijkvoorbeeld van hoe hij omgaat met het “ondernemerschap”. De leerlingen die bij hem komen moeten het materiaal en de ruimte zelf betalen, dus is de vraag hoe kun je geld genereren voor je project? Je wilt een meubelstuk maken, maar je onderzoek of er interesse is voor jouw meubel, dan kun je er nog 1 maken en kun je je kosten terugverdienen. Je bent zelfstandig verantwoordelijk voor de financiële stroom die te maken heeft met je passie. Dit is een bewustwording, ik wil iets heel graag dus moet ook zorgen dat ik het mogelijk maak. Als het plan slaagt werk dit voor de student natuurlijk zeer stimulerend en is het heel goed voor het zelfvertrouwen.

Als je echt iets wilt moet je daar ook geld voor genereren, de vraag is hoe leer je dit mensen in de kunstacademie?

Magda geeft aan dat er vandaag ook veel veel over autonome vrije kunst wordt gesproken, maar het kunstonderwijs biedt meer dan de autonome kunst. En het ondernemerschap zit wellicht toch al veel meer verweven in dit onderwijs met name ook door stages bij organisaties. De vraag is hoe maak je studenten sterk daarin?

Zanne geeft aan dat je leerlingen in de voortrajecten voorbereidt op een bachelor en op een keuze die een leerling gaat maken. Het schrijven van een ondernemingsplan tijdens de voortrajecten is niet mogelijk, wel is het voor de docenten de taak om bij de leerlingen, naast de voorbereiding op een bepaalde beroepsgroep, ook een bewustwording te creëren van de wereld waarin we leven. Wat is er al in die wereld en welke plaats wil ik daarin meenemen?

Karien geeft aan dat dit zeker gebeurt, door de leerlingen mee te nemen de stad in, naar scholen, musea en werkplaatsen. Hoe je het implementeert in je curriculum van de voortrajecten is verschillend.

Nico geeft aan dat het beroepsprofiel van de kunstenaar aan het veranderen is en dat ondernemendheid (schap) een onlosmakelijk onderdeel ervan uit is gaan maken.

Eric Jan geeft aan dat je wel tools kunt aangeven, studenten er mee kunt confronteren, maar de vraag is of je ondernemerschap echt kunt leren

Ton hoe kunnen we de belofte doen op het ondernemerschap in de opleiding tot kunstenaar, als is het aanleg? Het onderwijs heeft hierin een taak, maar welke en in welke vorm?

Rob vraagt de studenten hoe zit die wereld nu in elkaar na de opleiding, wat zijn de drijfveren voor het aanpakken van een opdracht? In hoeverre spelen financiën mee?

Heeft een student de capaciteit om een goedbedoelde opdracht te krijgen, weet hij/zij wat hij daarvoor moet doen? Hoe benader je een potentiële klant, heb je daar genoeg lef voor? Hoe verweef je poen, prestige en plezier?

Karien, binnen een school zijn er de docenten die die ervaring meenemen vanuit hun eigen beroepspraktijk. Als zij dit overbrengen op de studenten heb je een goede mix en ben je eigenlijk al klaar. Dit is flexibeler dan dat je het vastnagelt in het onderwijs.

Rob vraagt zich af of je niet ook momenten in moet lassen waarin je benoemt dat het “ondernemerschap” is gedoceed en dat je de resultaten zichtbaar maakt.

Weer terug naar het onderwerp de kunstenaar van de toekomst:

In hoeverre is het maken van de keuze naar de kunstacademie te gaan een keuze van de student en heeft de omgeving of het feit of er in de toekomst geld mee te verdienen valt invloed daarop? Het kunstonderwijs heeft de taak een transparanter beeld te geven wat het onderwijs inhoudt en wat de kansen zijn voor de mensen die bij ons gestudeerd hebben. Dit punt wordt geagendeerd en wellicht op een later moment besproken.

Rob vraagt zich af in hoeverre werken we zelf mee aan het beeld dat naar buiten gaat? Hoe denken studenten erover hebben zij er doorheen geprikt? Aan de studenten wordt gevraagd, hoe komen jullie aan je beeld dat je naar een kunstacademie wilt?

Hadassa geeft aan wel beïnvloed te zijn door de door omgeving om eerst voor een universiteit te kiezen.

Zijn we ons genoeg bewust van het een verschil tussen het niveau van binnenkomende studenten en hun ontwikkelingsdoel/behoefte? En dit heeft niet zozeer te maken met het ondernemerschap, maar met intellectuele en creatieve ontwikkeling?

Er is zeker een verschil in niveau van binnenkomst en het doel waarin studenten willen ontwikkelen. Voor leerlingen van het MBO is de theorie zwaarder en die willen/moeten zich meer intellectueel ontwikkelen. Als leerling van het VWO wil je je wellicht meer creatief ontwikkelen.

Het onderwijs dat wij willen zijn in de toekomst onderscheid moet overstijgend kunt denken over het vakgebied.

Nieke geeft aan dat studenten in het creatief onderwijs te weinig worden geïnspireerd hoe je ondernemend kunt zijn. Je moet niet alleen creatief zijn in je beroep/werk mogelijkheden, maar ook in hoe je het de wereld in stuurt. De creativiteit op beide fronten kunnen versterkend werken. Wie is de juiste persoon die ik moet benaderen, hoe kan ik het beste aanpakken, hoe zet ik mijn werk in de markt?

Marco geeft aan dat je studenten daarin kunt helpen, kan je vraag genereren voor jou werk en dat doe je door ideeën te geven, geen antwoorden voor te schotelen. Ze moeten er zelf creatief mee aan de slag, maar je kunt ze wel op weg helpen.

Volgens Magda is dat nu juist wat je leert op een academie, ideeën genereren.

Laura, studente SvJT geeft aan dat zij voor de SvJT heeft gekozen omdat ze er graag iets bij wilde doen, iets in de creatieve kant, toegepaste kunst, ter voorbereiding op haar toekomst. Om naast haar middelbare school bezig te zijn met het opbouwen van haar portfolio geeft haar zeer veel voldoening. Zij is voor haar leeftijd ook al zeer bewust bezig met haar toekomst. In eerste instantie ging zij voor ballet, maar is helaas na het eerste jaar afgewezen. Echter, zij is naar de kunstacademie gegaan en vindt het echt gaaf om zich in die wereld te bevinden en bezig te zijn met wat ze leuk vindt. Toen ze die keuze maakte dacht ze er nog niet echt over na om daadwerkelijk kunstenaar te worden.

Ze vindt het lastig om in te schatten of ze zich goed kan voorbereiden op wat er in de maatschappij aan het veranderen is, dat dingen anders gaan dan een paar jaar geleden. Ze oriënteert zich goed, luistert naar adviezen, probeert zichzelf te betrekken in culturele projecten, maar of dat voldoende is is voor haar nu moeilijk in te schatten.

Rob geeft aan dat de studiekeuze op basis van rationele overwegingen neemt toe.

Nico noemt in dit kader de hybride kunstenaar. Besturen, politiek en onderwijs denken daar ook over na. Dan zou je een opleiding moeten gaan maken voor hybride kunstenaars.

Wais doet nu veel verschillende werkzaamheden maar hij wil zich het liefst specialiseren ergens in. Hybride praktijk spreekt hem niet aan, is niet zijn ding. Hij wil bezig zijn met zijn passie.

Christien benadrukt dat je niet uitgeleerd bent als je bent afgestudeerd. Je hoeft niet klaar te zijn op je 23ste. In je beroepspraktijk blijf je je leven lang studeren. Hierin is geen onderscheid tussen ontwerpen of vrije kunst.

Marco geeft aan dat je als student ook moet leren om datgene wat je zo graag doet mogelijk te kunnen maken.

Wouter geeft aan dat we de realiteit van deze tafel in de gaten moeten blijven houden. Wat voor soort keuzes maken mensen op de middelbare school, we hebben te maken met een aantal academies die totaal anders zijn ingericht, welk beeld hebben toekomstige studenten daarbij, welke vooropleidingen zijn er? Welke rol spelen docenten hierbij?

Aan de studenten wordt gevraagd je komt met een bepaald beeld binnen in de vooropleiding en in hoeverre is dat beeld veranderd binnen je studie ben je nu bezig met dat beeld dat je voor je hebt gezien, hoe heeft zich dat ontwikkeld?

Guido: De academie doet de belofte we maken je tot kunstenaar en hierna ga je het maken. Er zijn echter veel meer aspecten dan waar de academie je op voorbereid. Wat hij jammer vindt is dat docenten niet veel delen over de beroepspraktijk, het opstellen van contracten, hoeveel vraag je voor een beeld. Ze zouden hun expertise meer kunnen/mogen delen.

De vraag is of stagelopen in dit kader een toegevoegde waarde kan bieden?

Wais geeft aan dat hij heeft stage gelopen en dat dit zeker iets heeft opgeleverd. Je leert veel over organiseren en je wordt er professioneler van.

Karien vraagt zich af hoe je dit in de autonome richting kunt organiseren?

Rob geeft aan dat ze bij st Joost op 3 momenten in het jaar grote markten organiseren waar alle studenten naar toe kunnen. Studenten uit alle studierichtingen bij elkaar werken gezamenlijk oplossingsgericht aan een probleem. Vanuit multidisciplinaire teams nadenken over een oplossing. Dit wordt als een enorme meerwaarde een sterk stuk onderwijs ervaren.

ArtEZ organiseert ondernemerschap in minoren, dit is Facultatief. Er zit slechts een klein stukje in het curriculum.

Hoe voorkom je dat een student die van school afkomt en er achter komt dat hij iets mist?

Hansje geeft aan dat zij werken met uitwisseling van ervaringen na het afstuderen die vervolgens weer in de academie worden gebracht.

Marieke schoenmakers, directeur KABK, geeft aan dat de KABK in het derde jaar academie breed ow heeft waarin hele praktische zaken aan bod komen als, offerte, welke prijs vraag je, ondernemingsplan. Hoorcolleges worden vertaald naar praktijkopdrachten. De ambitie is om deze vorm van onderwijs ok in het eerste, tweede en vierde jaar door te voeren.

Vandaag is de communicatie wederom op gang gebracht, kennis is gedeeld en de intentie is de informatie op en weblog te plaatsen waar iedereen zelf op kan intekenen met uitgebreidere teksten. Nu als afsluiting ngo het woord aan Marieke Schoenmakers.

Marieke Schoenmakers, directeur KABK schuift aan met een korte afsluiting van de dag:

Marieke vindt de voortrajecten een ontzettend belangrijk en leuk onderdeel van de academie. Zijn benadrukt dan ook het belang van deze bijeenkomsten met collega's die elke dag op wat voor manier dan ook hiermee bezig zijn. Open zijn en kennis delen en daar niet bang voor zijn. Bezig zijn met de jongeren hoe taai het ook is en wat ook niet altijd door iedereen gezien wordt binnen de academie.

Het is cruciaal belangrijk dit voort te zetten, hieraan te werken met elkaar en van elkaar te leren.

Marieke noemt nog de mogelijkheid om ook eens in het buitenland te gaan kijken hoe ze daar bezig zijn met dit deel van de academie. Op de KABK stimuleert zij de hoofden van de diverse studierichtingen ook om in het buitenland ideeën op te doen en dit wordt zeer positief ervaren. Wellicht kan dit ook voor de voortrajecten een waardevolle toevoeging zijn, om eens verder te kijken. Je leert over je eigen positionering, waar ben je goed in,

en je kunt leren van anderen. Het onderwijs kan er alleen maar beter van worden.

Marieke bedankt een ieder voor zijn/haar inbreng.

Wouter bedankt alle aanwezigen voor hun inbreng en er volgen nog een aantal praktische afspraken.

Afspraken:

- Aanwezigheid van studenten bij volgende bijeenkomsten is gewenst.
- Volgende Landelijk Ronde Tafel gesprek NO 6, 22 mei 2015 bij de HKU.
- Agendapunten die uitnodigen tot meer kennisuitwisseling en overleg maar waar tijdens de betreffende meeting geen tijd voor was, worden genoteerd en kunnen, indien passend binnen het onderwerp, binnen een volgend overleg geagendeerd worden.
- Marco Mout stelt namens zijn onderneming werkplaatsruimte beschikbaar aan studente Laura.
- Wouter stelt een adressenlijst op van alle deelnemers aan de ronde tafel bijeenkomsten.

Toekomstige agendapunten:

- Nico Minerva Groningen, vraagt zich af of de verschillen tussen de opleidingen in kaart kunnen worden gebracht. Het komt tijdens deze overleggen vaker aan de orde en er zijn verschillen die het soms lastig maken zaken te vergelijken. Verschillen in opvatting wat is een cursus, voortraject, voorbereidend jaar, hoe lang duurt deze, wat zijn de kosten, is toelating noodzakelijk?. Nelleke heeft als enige gereageerd op de vraag die Nico eerder per e-mail heeft gesteld. De vraag is wel hoe kun je vergelijken? Is er enige afstemming in mogelijk? Is het noodzakelijk?
- Welke aspecten hebben invloed bij de keuze van een student voor het kunstonderwijs. Denk aan omgeving, ouders, milieu, vooropleiding, intellectueel niveau, valt er geld mee te verdienen? ? Het kunstonderwijs heeft de taak een transparanter beeld te geven wat het onderwijs inhoudt en wat de kansen zijn voor de mensen die in het kunstonderwijs gestudeerd hebben.
- Nico Minerva, definitie van talent. Van te voren heb je een idee wat talent allemaal moet zijn en dan blijkt dat helemaal niet zo te zijn. De Discrepantie daartussen. Het lijkt hem goed om de talenten met elkaar te vergelijken. Talentomschrijvingen van elkaar "gebruiken".

Samenvattend, belangrijke zaken besproken in het kader van "de belofte aan de aspirant studenten" waar wij als vooropleidingen ons bewust van (moeten) zijn:

- voorbereidend jaar om te oriënteren, op adempauze te komen, er achter te komen waar je passie echt ligt, vergemakkelijkt overgang naar bachelor, voldoet de opleiding voor mij, voldoe ik aan de wensen van de opleiding
- verkeerde studiekeuze is kostbaar, HBO niet voor iedereen betaalbaar
- verschil onder studenten op de bachelor tussen wel/niet een voortraject doorlopen
- verhouding Nederlandse/buitenlandse studenten
- verschil voorbereidend jaar of SvJT ook anders voor overgang naar bachelor, verschil niveau, ervaring.
- vrije keuze vakken versus algemene vakken in voortrajecten
- voortrajecten moment om bezig te zijn met waarom doe ik dit, begeleiding door docenten
- feminisering in het onderwijs is een feit, docenten moeten hier op inspelen en jongens sterken in hun zelfvertrouwen
- Wat betekent de professionalisering, in hoeverre en op welke manier moeten bedrijfskundige elementen in het onderwijs worden verweven? Is het per individu anders, maakt de studierichting nog uit?
- In hoeverre moet het ondernemerschap ook onderdeel zijn in de vooropleidingen?
- Hoe kunnen we de belofte doen op het ondernemerschap in de opleiding tot kunstenaar, als is het aanleg? Het onderwijs heeft hierin een taak, maar welke en in welke vorm?
- Ondernemerschap flexibel of als vast onderdeel van de opleiding?
- Zijn we ons genoeg bewust van het een verschil tussen het niveau van binnenkomende studenten en

hun ontwikkelingsdoel/behoefte? En dit heeft niet zozeer te maken met het ondernemerschap, maar met intellectuele en creatieve ontwikkeling?

- Onderscheid in opleiding tussen kunstenaar en hybride kunstenaar?